

WYROBY PRZEMYSŁU CUKIERNICZEGO	NORMA BRANŻOWA	BN-69
	Tłuszcz kakaowy	8090-10
	Oznaczanie temperatury mięknięcia i całkowitego sklarowania	
		Grupa katalogowa XII 49

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy jest oznaczanie temperatury mięknięcia i całkowitego sklarowania tłuszczu kakaowego.

1.2. Określenia

1.2.1. Temperatura mięknięcia - temperatura, w której tłuszcz kakaowy umieszczony w znormalizowanej kapilarze, ogrzany w ściśle określonych warunkach zmięknie na tyle, że ulegnie przesunięciu ku górze.

1.2.2. Temperatura całkowitego sklarowania - temperatura, w której tłuszcz staje się całkowicie klarowny.

1.3. Normy związane

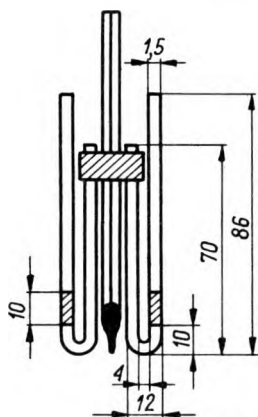
PN-60/A-86910 Tłuszcze roślinne jadalne. Pobieranie próbek

2. METODY OZNACZANIA

2.1. Oznaczanie temperatury mięknięcia

2.1.1. Przyrządy

a) Kapilary szklane w kształcie U-rurek o grubości ścianek 1,2+1,3 mm o wymiarach wg rys. 1.

Rys. 1. Kapilary do oznaczania temperatury mięknięcia

b) Kapilary szklane proste z obu stron otwarte długości około 60 mm, o grubości ścianki 0,2 + 0,3 mm i średnicy zewnętrznej 1,4 + 1,8 mm.

c) Termometr o dokładności do 0,1°C.

d) Termometr o dokładności do 0,2°C.

e) Zlewka pojemności 800 + 1000 ml z przykrywką tekturową lub plastikową i trzema otworami na termometr, naczynie wewnętrzne i mieszadło.

f) Zlewka pojemności 250 ml z przykrywką tekturową lub plastikową i dwoma otworami na termometr i mieszadło.

g) Zlewka pojemności 100 + 150 ml.

h) Pręcik szklany.

i) Lejek.

j) Pierścień gumowy.

k) Stalowy lub szklany pręcik o średnicy 1,0 + 1,2 mm.

l) Łaźnia wodna.

m) Szkło powiększające 6+10-krotnie.

n) Mieszadło elektromagnetyczne z płytą grzejną lub 2 mieszadła ręczne i kuchenka elektryczna.

2.1.2. Odczynniki i materiały

a) Bezwodny siarczan sodowy, cz.

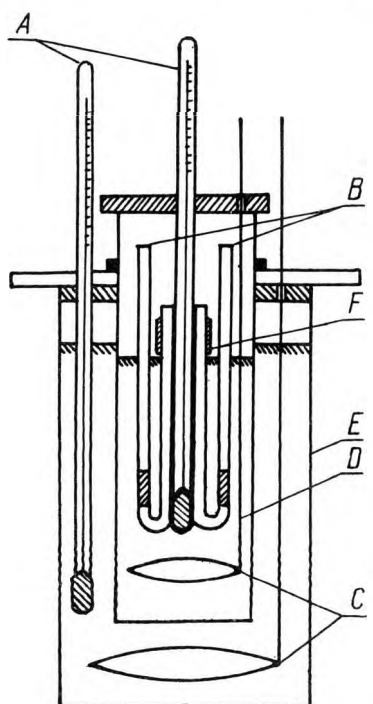
b) Bibuła do sączenia.

2.1.3. Pobieranie i przygotowanie próbki. Pobraną i przygotowaną wg PN-60/A-86910 średnią próbkę tłuszczu kakaowego ogrzać do temperatury 50 + 60°C i przesączyć przez sączek z bibuły wypełniony bezwodnym siarczanem sodowym.

2.1.4. Wykonanie oznaczenia

2.1.4.1. Napełnianie kapilar. Przesączony do zlewki pojemności 100+150 ml klarowny tłuszcz kakaowy wstawić do łaźni wodnej o temperaturze 25°C i schłodzić ciągle mieszając do momentu otrzymania tłuszczu o konsystencji pasty. Następnie zlewkę z tłuszczem wstawić na 30 min do łaźni wodnej o temperaturze 32+33°C. Tłuszcz w zlewce dokładnie wymieszać. Tak przygotowanym tłuszczem kakaowym napełnić dwie kapilary (U-rurki), za pomocą stalowego lub szklanego pręcika, i pozostawić do ostatecznego zestalenia (wykryształowania) w temperaturze 20+22°C w ciągu 2 godz. Wysokość słupka tłuszczu kakaowego w kapilarze powinna wynosić 10 mm. Następnie przymocować kapilary za pomocą pierścienia gumowego o długości 10 mm do termometru tak, aby koniec zbiornika termometru oraz wygięcie U-rurek było na tym samym poziomie (rys.2).

Zjednoczenie Przemysłu Cukierniczego
Ustanowiona przez Dyrektora Centrali ZPC dnia 20 września 1969 r. jako norma
obowiązująca w zakresie metod badań od dnia 1 kwietnia 1970 r.
(Mon. Pol. nr 51/1969 poz. 404)

A - termometr o dokładności do $0,1^{\circ}\text{C}$ (w wewnętrznej zlewce) i o dokładności do $0,2^{\circ}\text{C}$ (w zewnętrznej zlewce), B - U-rurki, C - mieszadło ręczne, D - zlewka pojemności 250 ml z przykrywką, E - zlewka pojemności 800 ± 1000 ml z przykrywką, F - odciłek węża gumowego długości 1 cm

8090-10-2

Rys. 2. Zestaw do oznaczania temperatury mięknięcia

2.1.4.2. Przygotowanie kąpieli. Wodę, świeżo odpowietrzoną przez gotowanie o temperaturze 10°C poniżej temperatury mięknięcia próbki, wlać do obu zlewek. Poziom wody w wewnętrznej zlewce powinien sięgać dolnej krawędzi pierścienia gumowego, natomiast poziom w zewnętrznej zlewce powinien być o 10 mm powyżej poziomu w wewnętrznej zlewce.

2.1.4.3. Oznaczanie. Po zmontowaniu urządzeń wg rys. 2 wykonać pomiar. Ogrzewanie należy prowadzić z szybkością $1^{\circ}\text{C}/\text{min}$ do momentu, aż temperatura w wewnętrznej zlewce będzie o 4°C poniżej temperatury topnienia tłuszczu kakaowego. Następnie intensywność ogrzewania zmniejszyć tak, aby temperatura podwyższała się o $0,2^{\circ}\text{C}$ na 1 min. W czasie ogrzewania mieszać wodę w obu zlewkach za pomocą mieszadła elektromagnetycznego lub mieszadeł ręcznych. Zanotować dla każdej kapilary temperatury widocznego wznoszenia się tłuszczu.

2.1.5. Liczba oznaczeń. Należy wykonać co najmniej dwa oznaczenia, między którymi różnica nie powinna być większa niż 1°C .

2.1.6. Wynik. Za wynik należy przyjąć średnią arytmetyczną wyników oznaczeń wykonanych zgodnie z 2.1.5.

2.2. Oznaczanie temperatury całkowitego sklarowania

2.2.1. Wykonanie oznaczenia. Po napełnieniu prostych kapilar tłuszczem przygotowanym wg 2.1.4.1 przechylić je w celu przesunięcia tłuszczu o około 10 mm od końca i zatopić w płomieniu palnika gazowego. W dalszym ciągu postępować wg 2.1.4. Zmiany w tłuszczu obserwować przez szkło powiększające. Odczytać z dokładnością do $0,1^{\circ}\text{C}$ i zanotować dla każdej kapilary najniższą temperaturę, w której tłuszcz stanie się zupełnie klarowny.

2.2.2. Liczba oznaczeń. Należy wykonać dwa oznaczenia.

2.2.3. Wynik. Za wynik należy przyjąć średnią arytmetyczną wyników oznaczeń zgodnych z wymaganiami 2.1.5.

3. POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE

Do dnia 31 grudnia 1970 r. dopuszcza się, przy oznaczaniu temperatury mięknięcia tłuszczu kakaowego, napełnianie kapilar w sposób następujący: przesączony tłuszcz kakaowy w stanie płynnym wlać do zlewki pojemności 100 ± 150 ml i ciągle mieszając oraz chłodząc doprowadzić do konsystencji pasty. Otrzymanym w postaci pasty tłuszczem kakaowym napełnić proste kapilary (z obu stron otwarte, długości 50 ± 80 mm i średnicy wewnętrznej $1,0\pm 1,2$ mm) na wysokość 10 mm i pozostawić je do ostatecznego zestalenia tłuszczu (wykryształowania) w ciągu 48 godz w temperaturze nie wyższej niż 10°C . Następnie przymocować kapilary za pomocą pierścienia gumowego do termometru tak, aby dolny koniec słupka tłuszczu i dno zbiornika z rtęcią termometru znajdowały się na jednakowym poziomie. Nie należy dotykać kapilar w miejscu, w którym znajduje się tłuszcz.

K O N I E C